

3. Самко М. С. Розробка комплексної методики аналізу виробничих запасів підприємства / М.С. Самко // Управління розвитком. – 2013. – № 12. – С. 59-61.

4. Шерепа К. М. Застосування методики факторного аналізу для визначення забезпеченості запасів на підприємстві / К.М. Шерепа // Збірник наукових праць ДНУЗТ. Проблеми економіки транспорту. – 2012. – Вип. 4. – С. 79-82.

Ларченко О.М.

студентка;

Шубіна С.В

кандидат економічних наук,

Харківський навчально-науковий інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА П(С)БО І МСФЗ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Облік основних засобів завжди був та залишається важливим питанням та однією із найскладніших ланок в системі управління сучасним підприємством, що потребує значної уваги та постійного дослідження. Саме процес відтворення та використання основних засобів відіграє вирішальну роль у питаннях розширення обсягів виробництва, підвищення якості, конкурентоспроможності продукції, зниження витрат, що сприятиме отриманню максимальної вигоди від використання основних засобів [5].

Облік основних засобів в Україні регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7) та Податковий Кодекс України (далі – ПКУ), Наказом Міністерства фінансів № 561 від 30 вересня 2003 року Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, а на міжнародному рівні облік основних засобів регулюється згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (далі – МСБО 16) [1; 2].

Враховуючи зазначене вище, актуальним та перспективним є питання виявлення спільних і відмінних особливостей обліку операцій з основними засобами шляхом порівняння національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Інтеграція України в європейське середовище вимагає відповідних змін і у бухгалтерській практиці. Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблялися з урахуванням міжнародних, саме тому П(С)БО щодо обліку основних засобів має ряд спільних моментів з МСБО.

Визнання, види, оцінка, розкриття у звітності Загальні правила обліку основних засобів (далі – ОЗ) за П(С)БО та МСФЗ дуже схожі. Водночас між національними та міжнародними стандартами існують певні відмінності, які слід урахувати у процесі організації бухгалтерського обліку необоротних активів за МСФЗ (МСБО). Порядок визнання, оцінки ОЗ та подальшого

відображення в обліку всіх пов'язаних із ними операцій регулюється МСБО (IAS) 16 «Основні засоби». Розглядаючи спільні риси, можна відмітити таке: як і у П(С)БО 7, за МСФЗ до ОЗ належать матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для передачі в оренду або для адміністративних цілей, і використовуватимуть, за очікуванням, протягом більш ніж одного періоду [1; 2].

Але, хоча визначення терміна можна вважати подібним до визначення за національними стандартами, проте при порівнянні цих двох документів можна побачити суттєві відмінності. У П(С)БО 7 детально визначаються об'єкти основних засобів, тоді коли МСБО 16 не уточнює, що є їх об'єктом.

Таблиця 1

Класифікація основних засобів згідно П(с)БО 7 та МСБО 16 [1; 2]

П(с)БО 7	МСБО 16
земляні ділянки	земля
капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	відсутнє
будівлі, споруди та передавальні пристрої	земля та будівлі
машини та обладнання	машини та обладнання
транспортні засоби	розрізняють декілька окремих класів: 1) кораблі 2) літаки 3) автомобілі
інструменти, прилади, інвентар	розрізняють декілька окремих класів: 1) меблі та приладдя 2) офісне обладнання
тварини	відсутнє
багаторічні насадження	відсутнє
тварини	відсутнє

Первісна вартість об'єкта основних засобів – це сукупність витрат у грошовому вираженні, що створюють вартість, за якою об'єкт купують (будують, споруджують), доставляють і/або доводять до готовності для експлуатації. Це визначення однаково правильне як для обліку за МСФЗ, так і для обліку за національними П(С)БО, але існують деякі аспекти, які можна вобразити у вигляді таблиці 2 [4].

Таблиця 2

Формування первісної вартості об'єкта ОЗ [1; 2]

Згідно з МСБО 16	Згідно з П(С)БО 7
1	2
Витрати на створення резерву майбутніх витрат	
<p>При первісній оцінці об'єктів основних засобів до вартості об'єкта основних засобів може включатися резерв майбутніх витрат на демонтаж, ліквідацію об'єкта і відновлення ділянки після закінчення терміну експлуатації. Такі резерви нараховуються (визначаються й оцінюються) відповідно до МСБО 37.</p>	Не передбачено
Витрати на сплату відсотків	
<p>У разі якщо об'єкт будується (створюється) за допомогою залучення кредитів, то облік витрат на виплату відсотків здійснюється відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики», залежно від того, чи є цей об'єкт кваліфікованим активом, а також від умов і обставин сплати таких відсотків. Під кваліфікованим активом розуміють актив, підготовка якого до запланованого використання або для продажу обов'язково потребує значних витрат часу.</p>	<p>Поняття «кваліфікований актив» у національних П(С)БО немає. Витрати на виплату відсотків за кредит не включаються до первісної вартості об'єкта у жодному випадку. Див. п. 8 П(С)БО 7, п. 11 П(С)БО 8, п. 14 П(С)БО 9. Усі ці норми не дозволяють включати до первісної вартості основних засобів, нематеріальних активів, запасів витрати на сплату відсотків за кредитами і позиками.</p>
Оцінка об'єктів при їх будівництві	
<p>Об'єкти, побудовані / споруджені компанією (як і самостійно виготовлені промисловим способом), оцінюються за тими самими принципами, що й об'єкти, придбані на стороні</p>	Оцінюються аналогічно
Оцінка об'єктів при їх обміні	
<p>Об'єкт основних засобів, придбаний в обмін на немонетарний актив, з грошовою доплатою або без, оцінюється за справедливою вартістю у тому випадку, якщо обмінна операція визнається комерційно змістовною. Якщо обмінна операція недостатньо комерційно змістовна і справедливую вартість як отриманого, так і переданого активу неможливо визначити достовірно, то отриманий об'єкт оцінюється за балансовою вартістю переданого.</p>	<p>Оцінка активу, отриманого шляхом обміну на інший актив, залежить від того, подібні активи обмінювалися чи не подібні. Ці вимоги відповідають застарілим нормам МСБО 16, що втратили чинність з 01.01.2005 р.</p>
Придбання основних засобів за рахунок грантів	
<p>Балансова вартість об'єкта основних засобів може бути зменшена на суму отриманих державних грантів, якщо таке фінансування пов'язане з придбанням саме цього об'єкта. Облік отримуваних грантів регулює МСБО 20 «Облік державних грантів та розкриття інформації про державну допомогу». Метод зменшення вартості активів МСБО 20 не називає як єдиний, а лише як альтернативний іншому методу – методу визнання грантів у доходах.</p>	<p>Альтернативного порядку не передбачено. Тобто при первісному визнанні придбаних за рахунок урядових грантів (коштів цільового фінансування) об'єктів основних засобів вартість цих активів на суму отриманих коштів зменшувати не дозволяється.</p>

Закінчення таблиці 2

Придбання ОЗ за рахунок пайових інструментів	
Оцінку об'єктів основних засобів, придбаних в операціях за участю пайових інструментів (акцій, опціонів на акції), регулює МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій». Так, якщо за отримані активи компанія розраховується пайовими інструментами, в обліку таку операцію відображають за дебетом рахунка відповідних активів і за кредитом рахунка акціонерного капіталу; якщо ж грошовими коштами (сума яких еквівалентна вартості запропонованих пайових інструментів) – дебетується також рахунок відповідних активів, але кредитується у такому разі рахунок зобов'язань.	Методики обліку будь-яких операцій, в яких брали б участь пайові інструменти або їх (інструментів) вартість, у національному обліку не опрацьовано. У національних П(С)БО розрахунки з використанням пайових інструментів (або вартості таких) розглядають тільки у контексті виплат працівникам [3].
Момент припинення формування вартості основних засобів	
Формування вартості, за якою придбаний об'єкт повинен значитися на балансі як основні засоби, припиняється з моменту поміщення його у положення й умови, в яких він стає придатним для експлуатації.	Подібних вимог не міститься, але з тексту П(С)БО 7 іншого не випливає.
Ремонт основних засобів, заміна деталей	
Якщо у процесі поточного ремонту окремі деталі або конструктивні частини замінюються новими, то нова балансова вартість об'єкта визначається за формулою. Витрати на регулярні техогляди обліковуються аналогічно до операцій заміни запчастин: додаються до балансової вартості об'єкта, але при цьому вартість попереднього техогляду віднімається (списується).	П(С)БО 7 не передбачає зміни вартості об'єкта у разі заміни старих деталей новими під час проведення поточного ремонту і/або регулярного техобслуговування. У таких випадках усі витрати, включаючи вартість нових деталей, однозначно розглядають як витрати поточного/звітного періоду. Вартість об'єкта, згідно з П(С)БО 7, може збільшитися лише у результаті поліпшення основних засобів (реконструкції, модернізації тощо). Проте навіть для таких випадків процедура обліку операцій із заміни старих деталей новими у П(С)БО 7 не прописана чітко.

Підсумовуючи зазначене вище, можна сказати, що МСБО 16 та П(С)БО 7, поряд з тотожними, містять також відмінні положення. Крім того, ці документи мають надавати користувачам інформацію щодо змін у складі основних засобів протягом періоду та розкриття інформації про залишки на звітну дату, тому вони не повинні суперечити один одному.

Таким чином, доречним стає вдосконалення національних стандартів або надання міжнародними стандартам статусу національних, що полегшило та пришвидшило облік.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 // Все про бухгалтерський облік. – № 8-9. – 27 січня 2012. – С. 42-47.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. із змінами і доповненнями // Все про бухгалтерський облік. – № 8-9. – 27 січня 2012. – С. 5-10.

3. Войнаренко М.П., Пономарьова Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.

4. Косовиць Л. Облік основних засобів за МСФЗ // Головбух. – 2008. – № 35. – С. 17-23. Режим доступу: www.dtkk.com.ua.

5. Шубіна С.В., Ларченко О.М. Компаративний аналіз дефініції «основні засоби» в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16 березня 2018 р.). – Х.: ХННІ ДВНЗ «УБС», 2018.

Савчук Д.Г.

кандидат економічних наук, асистент;

Доготар А.В.

кандидат економічних наук,

магістр спеціальності «Облік і оподаткування»,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЕРЕД ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

В сучасних умовах господарювання діяльність суб'єктів господарювання неможлива без взаємодії з іншими суб'єктами, які забезпечують його необхідними для діяльності ресурсами (фінансовими, матеріальними, інформаційними, трудовими, земельними). У результаті цих взаємовідносин виникає поточна кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками, розмір якої впливає на фінансовий стан, діловий імідж, фінансову незалежність та платоспроможність підприємства. Саме тому необхідно належним чином здійснювати забезпечення та проведення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві, оскільки воно здатне суттєво підвищити ефективність діяльності підприємства, його конкурентоспроможність.

Основні положення щодо внутрішньогосподарського контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками були досліджені такими науковцями, як: Н. М. Бразілій, Н. С. Брехун, Г. П. Машталяр, Л. В. Гуцаленко, Г. М. Давидов, Н. Я. Зарудна, О. М. Петрук, Н. М. Ткаченко, О. Ф. Ярмолюк та ін.

На думку Гуцаленко Л. В., що у своїй праці зазначає, що «метою внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства є: